

Anonymizovaná verze

Překlad

C-422/20 – 1

Věc C-422/20

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

8. září 2020

Předkládající soud:

Oberlandesgericht Köln (Německo)

Datum předkládacího rozhodnutí:

28. srpna 2020

Odpůrce a stěžovatel:

RK

Navrhovatelka a odpůrkyně v řízení o stížnosti:

CR

[omissis]

OBERLANDESGERICHT KÖLN (Vrchní zemský soud v Kolíně nad Rýnem, Německo)

USNESENÍ

v dědické věci

týkající se pozůstalosti německého státního příslušníka zesnulého dne 9. března 2017 s posledním obvyklým místem pobytu v Manliva, provincie Malaga, Španělsko, [omissis],

jejímiž účastníky jsou:

1. paní CR, [omissis],

navrhovatelka a odpůrkyně v řízení o stížnosti,

[*omissis*]

2. pan RK, [*omissis*],

odpůrce a stěžovatel,

[*omissis*]

rozhodl 2. občanskoprávní senát Oberlandesgericht Köln (Vrchní zemský soud v Kolíně nad Rýnem)

[*omissis*]

t a k t o:

I.

[*omissis*]

II

Soudnímu dvoru Evropské unie se na základě čl. 267 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) ve znění ze dne 7. června 2016 (Úř. věst. 2016, C 202, s. 164) předkládají k rozhodnutí o předběžné otázce následující otázky týkající se výkladu práva Společenství:

1.

Je pro prohlášení nepřislušnosti soudu, u něhož bylo řízení zahájeno dříve, podle čl. 7 písm. a) nařízení [Evropského parlamentu a Rady] (EU) č. 650/2012 [ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení] nezbytné, aby tento soud prohlásil svou nepřislušnost výslovně, nebo postačuje i prohlášení, jež není výslovné, pokud z něj lze výkladem dovodit, že se tento soud prohlásil nepřislušným?

2.

Je soud členského státu, jehož příslušnost má vyplývat z prohlášení nepřislušnosti soudu jiného členského státu, u něhož bylo řízení zahájeno dříve, oprávněn ověřit, zda byly splněny podmínky pro rozhodnutí soudu, u něhož bylo řízení zahájeno dříve, podle čl. 6 písm. a) a čl. 7 písm. a) nařízení (EU) č. 650/2012? V jakém rozsahu je rozhodnutí soudu, u něhož bylo řízení zahájeno dříve, závazné? Zejména:

a)

Je soud členského státu, jehož příslušnost má vyplývat z prohlášení nepřislušnosti soudu jiného členského státu, u něhož bylo řízení zahájeno dříve, oprávněn ověřit, zda si zůstavitel účinně zvolil právo členského státu podle článku 22 nařízení (EU) č. 650/2012?

b)

Je soud členského státu, jehož příslušnost má vyplývat z prohlášení nepřislušnosti soudu jiného členského státu, u něhož bylo řízení zahájeno dříve, oprávněn ověřit, zda k soudu, u něhož bylo řízení zahájeno dříve, podala některá ze stran řízení žádost o prohlášení nepřislušnosti podle čl. 6 písm. a) nařízení (EU) č. 650/2012?

c)

Je soud členského státu, jehož příslušnost má vyplývat z prohlášení nepřislušnosti soudu jiného členského státu, u něhož bylo řízení zahájeno dříve, oprávněn ověřit, zda měl soud, u něhož bylo řízení zahájeno dříve, právem za to, že soudy členského státu zvoleného práva mohou o dědictví rozhodnout lépe?

3.

Použijí se ustanovení čl. 6 písm. a) a čl. 7 písm. a) nařízení (EU) č. 650/2012, která předpokládají volbu práva „dle článku 22“, také v případě, že v závěti porízené před 17. srpnem 2015 zůstavitel nezvolil výslovně ani konkludentně žádné právo, nýbrž právo použitelné na právní nástupnictví může vyplývat pouze z čl. 83 odst. 4 nařízení (EU) č. 650/2012?

Odůvodnění:

I.

1 V předchozím řízení [omissis] požádala účastnice řízení pod bodem 1., manželka zůstavitele, notářsky ověřenou žádostí ze dne 23. března 2017 u Amtsgericht Düren (Okresní soud v Dürenu) o vydání dědického listu pro jediného dědice a evropského dědického osvědčení na základě závěti ze dne 14. června 1990 [omissis]. Předložená závěť je sepsána ručně v německém jazyce a je následujícího znění [omissis]:

2 „Závěť manželů
[omissis]

*Touto závětí se
manželé [omissis]
vzájemně ustanovují jedinými dědici.*

Tittling, 14. 06. 1990

-podpis manžela
-podpis manželky-“

- 3 Tehdejší žádost napadl účastník řízení pod bodem 2., bratr zůstavitele; [omissis]
- 4 Usnesením ze dne 20. prosince 2017 rozhodl pozůstalostní soudce Amtsgericht Düren (Okresní soud v Dürenu), že skutečnosti nebytné pro vydání požadovaného dědického listu považuje za nesporné [omissis].
- 5 Na základě stížnosti účastníka řízení pod bodem 2) rozhodl senát usnesením ze dne 4. července 2018 [omissis] o nepřislušnosti Amtsgericht Düren (Okresní soud v Dürenu). [omissis]. V odůvodnění senát uvedl:
- 6 „[omissis] Amtsgericht (okresní soud) je nutno prohlásit nepřislušným podle článku 15 nařízení (EU) č. 650/2012, neboť německé pozůstalostní soudy nejsou pro dotčené řízení o dědickém listu mezinárodně příslušné. [omissis].
- 7 Mezinárodní příslušnost německých pozůstalostních soudů nelze opírat o ustanovení § 105 ve spojení s § 343 odst. 2, 3 FamFG [Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit (zákon o řízeních v rodinných věcech a v nesporných řízeních)]. Příslušná právní úprava navazující na místní příslušnost není slučitelná s článkem 4 nařízení (EU) č. 650/2012, neboť mezinárodní příslušnost upravená v tomto nařízení se vztahuje - také - na vnitrostátní dědická osvědčení, jako je dědický list podle německého práva.
- 8 V rozsudku Soudního dvora Evropské unie ze dne 21. června 2018, C-20/17 [omissis], vynesném po přijetí napadeného rozhodnutí Amtsgericht (okresního soud) se uvádí:

„Výklad článku 4 uvedeného nařízení, podle kterého uvedené ustanovení určuje mezinárodní příslušnost soudů členských států ohledně řízení o vydání vnitrostátních dědických osvědčení, směřuje v zájmu řádného výkonu spravedlnosti v rámci Unie k dosažení daného cíle, neboť omezuje riziko souběžných řízení před soudy různých členských států a z toho plynoucích možných rozporů. Naopak dosažení cílů sledovaných nařízením č. 650/2012 by bylo ohroženo, pokud by v situaci, jako je situace dotčená v původním řízení, ustanovení kapitoly II uvedeného nařízení, a zejména jeho článku 4, měla být vykládána v tom smyslu, že neurčují mezinárodní příslušnost soudů členských států týkající se řízení o vydání vnitrostátních dědických osvědčení.“
- 9 Rozhodnutí Soudního dvora bylo sice přijato ve věci, v níž se jednalo o mezinárodní příslušnost [soudu Amtsgericht Schöneberg (Okresní soud v Schönebergu)] podle §105 ve spojení s § 343 odst. 3 FamFG. Podle zásad uváděných Soudním dvorem však článek 4 nařízení (EU) č. 650/2012 brání také mezinárodní příslušnosti německých pozůstalostních soudů na základě ustanovení § 105 ve spojení s § 343 odst. 2 FamFG. [omissis] Toto ustanovení totiž stanoví vazbu namísto posledního obvyklého pobytu v tuzemsku, zatímco článek 4 nařízení

(EU) č. 650/2012 vychází z místa obvyklého pobytu v době smrti. Jak vazba mezinárodní příslušnosti na místo posledního obvyklého pobytu v tuzemsku, tak i vazba na podmínky § 343 odst. 3 FamFG vyvolává nebezpečí paralelně vedených řízení u soudů různých členských států.

Podle článku 4 nařízení (EU) č. 650/2012 jsou pro soudy členského státu, na jehož území měl zůstavitel obvyklý pobyt v době smrti, příslušné rozhodovat o dědictví jako o celku. Podle údajů žadatelky se místo posledního pobytu zůstavitele nenacházelo v Německu, nýbrž ve Španělsku. V Německu totiž pobýval již jen několik týdnů v roce 2015 za účelem léčby, jinak se po zbývajícím čas zdržoval ve Španělsku, kde měli manželé nemovitost.

11 Účastnice řízení pod bodem 1. následně dosáhla rozhodnutí vyšetřovacího soudu č. 3 v Estepona (Španělsko) ze dne 29. dubna 2019 [omissis]. V tomto rozhodnutí se v německém překladu mimo jiné uvádí:

12 "[omissis]

Auf Antrag der betreibenden Partei verfüge ich, auf die Entscheidung in diesem Verfahren zu verzichten, da die Gerichte des Staates Deutschland besser in der Lage sind, über den Nachlass zu entscheiden, und aufgrund der praktischen Umstände, wie dem gewöhnlichen Wohnsitz der betreffenden Partei in dieser Sache und dem Standort des wesentlichen Teils des Nachlasses. (Na žádost navrhovatelky nařizují zdržet se rozhodnutí v této věci, neboť soudy státu Německo jsou způsobilější rozhodnout o pozůstalosti, a z praktických důvodů, jako je obvyklé bydliště dotčeného účastníka v této věci a místo, na němž se nacházejí podstatné části pozůstalosti.)“

13 Notářsky ověřeným dopisem ze dne 29. srpna 2019 účastnice řízení pod bodem 1. požádala o vydání dědického listu pro jediného dědice a evropského dědického osvědčení, přičemž opět předložila notářsky ověřenou žádost ze dne 23. března 2017 [omissis]. Navíc předložila výše uvedené rozhodnutí španělského soudu. Návrh opět napadl účastník řízení uvedený pod bodem 2.

14 Usnesením ze dne 19. února 2020 Amtsgericht Düren (Okresní soud v Dürenu) [omissis] konstatoval, že Amtsgericht Düren (Okresní soud v Dürenu) je na základě rozhodnutí španělského okresního soudu příslušný podle čl. 6 písm. a) nařízení (EU) č. 650/2012. Proti tomuto usnesení podal účastník řízení uvedený pod číslem 2. stížnost [omissis].

II

15 Řízení o stížnosti musí být přerušeno a Soudnímu dvoru Evropské unie musí být na základě čl. 267 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) předložena žádost o rozhodnutí o předběžné otázce. Rozhodnutí o stížnosti závisí na zodpovězení předložených otázek, které dosud nebyly vyjasněny a odpověď na ně není zřejmá.

- 16 [omissis] Ve vztahu mezi Španělskem a Německem se mezinárodní příslušnost pozůstalostních soudů řídí nařízením (EU) č. 650/2012. Vzhledem k tomu, že posledním místem obvyklého pobytu zůstavitele před jeho smrtí dne 9. března 2017 bylo Španělsko, je podle článku 4 nařízení (EU) č. 650/2012 pro rozhodnutí o dědictví jako celku dána mezinárodní příslušnost soudů ve Španělsku a nikoliv německých pozůstalostních soudů [omissis]. Mezinárodní příslušnost dotčeného německého pozůstalostního soudu [omissis] proto závisí na tom, zda je rozhodnutí španělského soudu ze dne 29. dubna 2019, které bylo v projednávané dědické věci přijato později, účinným prohlášením nepřislušnosti ve smyslu čl. 7 písm. a) ve spojení s čl. 6 písm. a) nařízení (EU) č. 650/2012.
- 17 1. Článek 7 písm. a) nařízení (EU) č. 650/2012 ve svém německém znění *„Die Gerichte eines Mitgliedstaats, dessen Recht der Erblasser nach Artikel 22 gewählt hat, sind für die Entscheidung in einer Erbsache zuständig, wenn a) sich ein zuvor angerufenes Gericht nach Artikel 6 in derselben Sache für unzuständig erklärt hat.“* [Soudy členského státu, jehož právo si zůstavitel zvolil podle článku 22, jsou příslušné pro rozhodování v dědické věci, pokud a) soud, u něhož bylo řízení zahájeno dříve, prohlásil ve stejné věci na základě článku 6 svou nepřislušnost] předpokládá volbu práva podle článku 22 nařízení (EU) č. 650/2012, jakož i prohlášení nepřislušnosti soudu, u něhož bylo řízení zahájeno dříve, ve stejné věci. Španělský vyšetřovací soud č. 3 v Estepona svou nepřislušnost neprohlásil výslovně. Španělský soud ve svém usnesení ze dne 29. dubna 2019 [omissis] spíše rozhodl *„zdržet se rozhodnutí v tomto řízení“* ([omissis] *„abstenerme de conocer, ..., de las presentes actuaciones“* [omissis]). Vzhledem k tomu vyvstává otázka, zda je pro založení mezinárodní příslušnosti členského státu podle článku 7 nařízení (EU) č. 650/2012 nezbytné, aby se soud, u něhož bylo řízení zahájeno dříve, výslovně (doslovně) prohlásil nepřislušným, nebo zda postačuje, pokud soud, u něž je řízení zahájeno poté, může výkladem rozhodnutí tohoto soudu dovodit, že se soud, u něhož bylo řízení zahájeno dříve, chtěl prohlásit nepřislušným.
- 18 2. Pak vyvstává otázka, zda a jaké otázky může soud členského státu, jehož příslušnost má vyplývat z čl. 7 písm. a) nařízení (EU) č. 650/2012, v rámci vlastní pravomoci, po prohlášení nepřislušnosti soudu, u něž bylo řízení zahájeno dříve, ještě zkoumat, nebo zda - případně v jakém rozsahu - je rozhodnutí soudu, u něž bylo řízení zahájeno dříve, závazné:
- 19 To se týká otázek, zda - jak předpokládají články 6 a 7 nařízení (EU) č. 650/2012 - si zůstavitel zvolil právo podle článku 22 nařízení (EU) č. 650/2012, zda byla u soudu, u něž bylo řízení zahájeno dříve, podána jednou ze stran řízení žádost o prohlášení nepřislušnosti, a zda měl soud, u něž bylo řízení zahájeno dříve, právem za to, že soudy členského státu zvoleného práva mohou o dědictví lépe rozhodnout [čl. 6 písm. a) nařízení (EU) č. 650/2012].
- 20 3. Vyvstává tak otázka, zda lze čl. 6 písm. a) a čl. 7 písm. a) nařízení (EU) č. 650/2012 nad rámec jejich znění použít i v případě, že si zůstavitel nezvolil příslušné právo výslovně ani konkludentně [článek 22 nařízení (EU) č. 650/2012,

resp. čl. 83 odst. 2 nařízení (EU) č. 650/2012], nýbrž použitelné právo členského státu může vyplývat z čl. 83 odst. 4 nařízení (EU) č. 650/2012.

[*omissis*]

PRACOVNÍ DOKUMENT